

Valtiosääntöoikeuden aineopintotentti 24.11.2022

Tentaattori: Maarit Hovila

Maksimipistemäärä tentistä on 40 pistettä. Kirjoita vastauksesi selkeällä käsialalla ja vastaa vain kysytyyn. Vastaa jokaiseen kolmeen tehtävään erilliselle vastauspaperille.

*Tehtävien arvostelussa noudatetaan kokonaisarvostelua, jossa merkitystä voidaan antaa vastauksen sisältämien tietojen ja vastauksen virheettömyyden lisäksi vastauksen johdonmukaisuudelle, selkeydelle ja olennaisiin asioihin keskittymiselle. Puutteet mainituissa seikoissa voivat vähentää tehtävästä saatavaa pistemäärää. Jos vastauksessa on esitetty keskenään ristiriitaisia seikkoja tai tietoja, myös tämä vaikuttaa vastauksen arvosteluun alentaen tehtävästä saatavaa pistemäärää. **Vastaa selkeällä käsialalla! Vastaa napakasti, älä jaarittele!***

I Väittämät

Tehtäväosio sisältää 24 väittämää, jotka ovat joko oikein tai väärin. Oikeasta vastauksesta saa puoli pistettä ja väärästä vastauksesta vähennetään puolipistettä. Jos tehtävän kokonaispistemäärä jää miinuksien puolelle, tästä tehtäväosioista saa 0 pistettä, eivätkä miinukset siten vaikuta muihin tehtäväosioihin. Vastaamatta jättämisestä ei vähennetä pisteitä. Tehtävän kokonaispistemäärä on 12 pistettä.

- 1 Vuonna 1906 Suomen säätykokous hyväksyi suuriruhtinaskunnalle ensimmäisen nykyaikaisen perustuslain, jonka mukaan muun muassa myös naisille kuului yleinen vaalioikeus.
2. Kompetenssi-kompetenssilla viitataan siihen valtaan, joka eduskunnalla on. Viime kädessä eduskunta voi siis perustuslainsäätämisyjärjestyksessä päättää kaikkien valtiolinten toimivallasta.
3. Ahvenanmaan maakunnan itsehallintoon kuuluu, että maakunnalla on oma verotus- ja budjettivalta.
4. Valtioneuvoston antaman selonteon jälkeen eduskunnassa äänestetään siitä, nauttiiko hallitus sen poliittista luottamusta vai ei.
5. Valtiollisten tehtävien jaon periaatteen mukaisesti lainvalmistelulta kuuluu pääosin eduskunnan valiokunnille.
6. Tasavallan presidentti voi erottaa pääministerin, mikäli yhteistyö hänen kanssaan ei suju.
7. Perusoikeussuoja alkaa henkilön synnyttyä ja jatkuu kuolemaan saakka.
8. Lähtökohtana on, että perusoikeudet kuuluvat vain oman maan kansalaisille.
9. Poikkeuslait säädetään vaikeutetussa säätämisyjärjestyksessä, joten normihierarkialtaan ne ovat perustuslain taseisia säädöksiä.
10. Oikeuskansleri panee täytäntöön tasavallan presidentin päätökset ja samalla hän tarkastaa, että ne ovat lain mukaisia.
11. Tasavallan presidentille kuuluu myös lainkäyttöön liittyvää valtaa, yleisen armahdusoikeuden muodossa.

12. Laajasti ymmärrettynä sisäiseen suvereenisuuteen kuuluu alueherruus.
13. PL 19.1 §:n tarkoituksena (Oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon) on turvata ihmisarvoisen elämän edellytysten vähimmäistaso, eli niin kutsuttu eksistenssiminimi.
14. Bilateraalilla sopimuksilla viitataan valtioiden kahdenvälisiin sopimuksiin.
15. Dualistisen käsityksen mukaan kansainvälisellä ja kansallisella oikeudella on eri voimassaoloperuste ja kumpikin muodostaa eri oikeusjärjestyksen. Tästä johtuen kansainväliset velvoitteet on meilläkin erikseen voimaan saatettava.
16. Yleisesti ottaen eduskunnan perustuslakivaliokunta toimii eduskunnassa keskeisenä perustuslainmukaisuuden valvojana. Sen tehtävänä on antaa lausuntoja sen käsittelyyn tulevien lakiehdotusten ja muiden asioiden perustuslainmukaisuudesta sekä suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin.
17. Parlamentarismin periaatteen mukaisesti valtioneuvoston on erottava, mikäli tämä ei nauti eduskunnan enemmistön luottamusta.
18. Oikeusvaltioperiaatteella viitataan ensisijaisesti siihen, että julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Yksilön oikeuksiin, velvollisuuksiin ja etuuksiin voidaan puuttua vain lain tasoisella säännöksellä.
19. Jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti, taikka jättänyt velvollisuutensa hoitamatta, oikeuskansleri voi tarvittaessa erottaa kyseisen henkilön välittömästi.
20. Valtioneuvosto toimii yleisviranomaisena, mikä tarkoittaa sitä, että muun muassa finanssivalta on eräs keskeisimmistä valtioneuvoston valtaoikeuksista.
21. Pääministerin sijainen toimii pääsääntöisesti ministerivaliokuntien puheenjohtajana.
22. Ministerin rikosoikeudellinen vastuu voi toteutua, että hän on myötävaikuttanut presidentin lainvastaiseen päätökseen tai muuhun toimeen.
23. Valtioneuvoston yleisistunto on täysivaltainen, mikäli paikalla on vähintään kolme ministeriä.
24. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen tärkeimpinä ainesosina ovat muun muassa taannehtivan rikoslain kielto ja vaatimus rikoksina rangaistavien tekojen määrittelemisestä laissa.

II Lyhyet esseekysymykset

Vastaa jokaiseen seuraavaan kolmeen esseekysymykseen. Jokaisesta kysymyksestä saa enintään 6 pistettä, siten tehtävän kokonaismäärä on yhteensä 18 pistettä. **Vastaustila max. 1 sivu/kysymys**, ylimenevää osaa ei lueta. Väärästä tai runsaasti virheellisyyksiä sisältävästä vastauksesta saa 0 pistettä. **Vastaa selkeällä käsialalla! Vastaa napakasti, älä jaarittele!**

1. Perusoikeuksien oikeusvaikutus julkisen vallan toiminnassa?
2. Selosta lainvalmistelun vaiheet ja eteneminen?
3. Parlamentarismin periaate. Mitä tarkoittaa, ja millä eri tavoin se näkyy perustuslain säännöksissä?

III Soveltava tehtävä

Sinulta valtiosääntöoikeuden asiantuntijana on pyydetty kirjallinen lausunto eduskunnan perustuslakivaliokunnalle siitä, millaiseksi tasavallan presidentin rooli, asema ja tehtävät muotoutuvat ulkopolitiikan johtajana ja puolustusvoimien ylipäällikkönä Nato-Suomessa?

Lausunnossa sinulta pyydetään analyyttinen ja hyvin perustellut argumentit, sekä huomioimaan relevantit oikeudelliset kysymykset mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti.

Vastaustilaa enintään 2 sivua ja vastauksesta voi saada enintään 10 pistettä.